

Helhetslyftet – Slutrapport Lerum

AMIF 2022/20356811

Agneta Hulthén, lokal projektledare

Datum: 2025-06-19

Dokumentnamn: Helhetslyftet – Slutrapport Lerum

Kontaktperson: Agneta Hulthén, Sektor utbildning, Vuxenutbildningen Lerum

Projektnummer: AMIF: Helhetslyftet, 20356811

Telefon: 0302-521545

E-post: agneta.hulthen@lerum.se

Sammanfattning

Lerums kommuns insats inom projektet Helhetslyftet har syftat till att stärka möjligheterna för tredjelandsmedborgare (TLM) att närma sig arbetsmarknaden genom individanpassade och flexibla insatser.

Bakgrunden till vårt deltagande var behovet av att utveckla och förstärka redan pågående arbete med integration, särskilt riktat mot personer med låg eller ingen skolbakgrund som ofta står långt från arbetslivet. Målet har varit att förbättra individernas anställningsbarhet, språkkunskaper och samhällsdelaktighet, samt att utveckla arbetssätt och samverkan inom kommunen.

Projektet har bedrivits i samverkan framförallt mellan vuxenutbildningen och arbetsmarknadsenheten men även till viss del med enheten för mottagande och integration. Viktiga insatser har varit orienteringskurser om arbetsliv och arbetsmarknad, yrkessvenska kopplad till arbetsplats (särskilt inom äldreomsorg), jobbsökarkurser, praktik och individuellt anpassad coachning. Kompetenscentrum Drop-in har utvecklats som en lågtröskelinsats för hela målgruppen.

Samverkan har varit central, både internt inom kommunen och externt med t.ex. Arbetsförmedlingen, Närhälsan och civilsamhället.

Arbetsgruppen har också varit med och initierat processen för upphandling av ett digitalt verktyg för att ytterligare stärka samverkan kring individer. Med BIP som förhållningssätt och med hjälp av verktyget SKAPA har vi mätt deltagarnas progression och det har bidragit till en ökad medvetenhet hos både deltagare och personal om utvecklingsbehov och styrkor.

Projektet har gett tydliga resultat både kvantitativt och kvalitativt. Totalt har 48 deltagare skrivits in, varav 10 har gått ut i anställning. 77 % av deltagarna skattade att insatsen bidragit till ökad integration, och majoriteten upplevde också förbättrade chanser till arbete. Lika viktigt är att projektet lett till en tydligare och mer formaliserad samverkan inom kommunen som kommer att leva vidare efter projektets slut genom exempelvis Kompetenscentrum Drop-in och fortsatt utveckling av språkstöd på arbetsplatser.

Lärdomarna från Helhetslyftet visar att flexibilitet, individfokus och stark samverkan är avgörande framgångsfaktorer i arbetet med TLM.

Kommunen ser behov av fortsatt resurs- och kompetensstöd för att kunna upprätthålla och vidareutveckla de arbetssätt som etablerats i projektet.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Innehåll.....	3
Inledning	4
Projekt mål för Helhetslyftet.....	4
Beskrivning av insatsen.....	5
Resultat.....	7
Beskäftigelses Indikator Projektet – BIP och SKAPA – Skattning Av Progression mot Arbete	9
Dokument och bilagor	15
Referenser.....	Error! Bookmark not defined.

Inledning

Helhetslyftet, var ett projekt som pågick mellan september 2022 till och med maj 2025. Projektet var finansierat genom medel från Asyl- och migrationsfonden (AMIF) och projektägare var Styrelsen för folkhögskolorna i Västra Götalandsregionen med projektledning förlagd på Folkhögskoleförvaltningen. Syftet med projektet var att tillhandahålla ändamålsenliga utbildningar som var anpassade till målgruppens behov där målgruppen var tredjelandsmedborgare (medborgare i länder utanför EU/EES). De utbildningsinsatser som projektet innefattade skulle utgå från tanken om att kombinera yrkesstudier med studier i svenska och/eller andra förberedande insatser inför arbetslivet. Vidare var målet med Helhetslyftet att minska arbetslösheten och öka känslan av delaktighet i samhället hos tredjelandsmedborgare. Då det finns ett samband mellan hälsa, livssituation och möjlighet att ta till sig utbildning hade projektet även inkluderat insatser med hälsokommunikation och föräldrastöd för deltagarna i projektet.

Projektet genomfördes med partners från region, kommun och civilsamhälle i 17 kommuner i Västra Götaland och Halland.

Projektpartners ansvarade för olika slags insatser för deltagarna, så som Nästa steg, Kombinationsutbildningar, Förberedande jobbspår kommun och Förberedande jobbspår folkhögskola. För att behålla en sammanhållen projekttidé fanns utöver projektledningen även samordnare för de olika insatserna som har koordinerat de olika delarna i projektet. Denna slutrapport syftar till att beskriva det arbete som Lerum genomförde i Helhetslyftet, redovisa projektresultat samt lyfta fram utmaningar och vilka delar som kommer att tas med i det fortsatta arbetet.

Projekt mål för Helhetslyftet

Helhetslyftet hade tre framskrivna projekt mål för deltagarna samt för verksamheterna;

- 1) ökade kunskaper i svenska språket
- 2) ökad anställningsbarhet där individuella förutsättningar matchar arbetsmarknadens behov
- 3) utvecklade metoder, arbetssätt och samverkansformer för arbetet med integration.

I vår kommun har vi främst arbetat med projekt mål 2 och 3 men även i viss mån med mål 1 och beskriver vårt arbete med dessa mål i denna slutrapport för Helhetslyftet. I projektet tog projektpartners fram en förändringsteori

med mål uppdelat på organisation, ledning och medarbetare samt deltagare. Dessa har sedan följts upp utifrån ett systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete där inrapportering skett genom kontinuerlig dokumentation, vilket i sin tur utgjort underlag i de diskussioner som genomförts på dialogmötena. Dialogmötena har skett mellan projektpartners och projektledning och syftat till att skapa reflekterande lärtillfällen. Systematiken och återkommande diskussioner har bidragit till att områdena nedan har kunnat utvärderas, utvecklas och bidragit till förbättrade arbetssätt.

Organisation

- Upparbetade samarbeten mellan organisationer i projektet.
- Metoder kring samarbete, samverkan och samordning.
- Insatserna är anpassade efter deltagarens behov och förutsättningar samt samhällets kompetensförsörjningsbehov.
- Metodutveckling av kombinationsutbildningar.
- Metodutveckling av BIP samt SKAPA-verktyg för deltagare.

Ledning och medarbetare

- Ledning och medarbetare har ett långsiktigt perspektiv på kedjan av stöd och insatser för deltagarens väg mot arbete.

Deltagare

- 60 % av deltagarna anger att insatsen inom Helhetslyftet har varit till hjälp för deras integration.
- 60 % av deltagarna har ökat sina förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden enligt BIP.
- 80 % av språkdeltagarna har förbättrat sina kunskaper i svenska enligt GERS eller SFI.

Beskrivning av insatsen

Lerum var en av fem kommuner som arbetade med insatsen Förberedande jobbspår. Lerums kommun valde att delta i Helhetslyftet för att stärka och utveckla sitt redan pågående arbete med att stötta tredjelandsmedborgare (TLM) som står långt från arbetsmarknaden. Kommunen såg ett behov av att vidareutveckla tvärsektoriell samverkan mellan enheter som vuxenutbildning, arbetsmarknadsenheten och enheten för mottagande och integration. Utgångspunkten var att många deltagare i målgruppen hade kort eller ingen skolbakgrund och begränsade språkkunskaper men ibland

betydande yrkeserfarenheter från hemlandet. Genom Helhetslyftet ville kommunen erbjuda flexibla, individanpassade vägar mot arbetslivet och samhället.

Syftet var att:

1. Öka individernas möjlighet till egen försörjning genom praktik, utbildning eller anställning.
2. Skapa bättre metoder för samordning mellan kommunala enheter och externa aktörer (som Arbetsförmedlingen och civilsamhället).
3. Etablera arbetssätt som lever kvar efter projektets slut.

Lerums insats bedrevs i samarbete mellan framförallt Vuxenutbildningen och Arbetsmarknadsenheten (AME) men även till viss del med Enheten för mottagande och Integration (EMI) och arbetet var organiserat som följer:

Vuxenutbildningen:

- Praktiksamordnare: lokal projektledare, övergripande planering, samordning med andra aktörer, praktikplaceringar, individuppföljning, orienteringskurser, kartläggningssamtal, registrering och rapportering.
- SFI-lärare, utbildningsledare och yrkessvenskalärare: språkundervisning, kursutveckling (t.ex. vårdsvenska), språkombudsutbildning, kartläggningssamtal.
- Språkstödjare: coachning, tolkning
- Rektor: strategisk styrning och budgetansvar. Deltagande och under perioder ordförande i styrgrupp för de fem kommuner som arbetade med förberedande jobbspår.

Arbetsmarknadsenheten och enheten för mottagande och integration:

- Arbetsmarknadshandläggare: Planering och genomförande av orienteringskurser, praktikplaceringar, individuppföljning, coachning, kartläggningssamtal.
- Flyktingsamordnare: Samverkan kring individer i Helhetslyftet.
- Enhetschef arbetsmarknadsenheten samt enheten för mottagande och integration: Deltagande och under perioder ordförandeskap i styrgrupp för de fem kommuner som arbetade med förberedande jobbspår.

Hur vi arbetade med förberedande jobbspår i Lerum:

Vi bestämde vid projektets start att vi ville testa att ha undervisning och diskussioner på modersmål då vi hade en stor grupp som studerade SFI på A- och B-nivå. Vi ville även testa att arbeta med tidiga parallella insatser och att samverka flera professioner i samma klassrum.

Förutsättningarna och storleken på målgruppen TLM har förändrats mycket under projektets gång. I februari 2023 när vi startade igång insatsen hade vi en stor grupp TLM som läste SFI och där majoriteten var på A- eller B-nivå och det gjorde att vi kunde starta igång en orienteringskurs om arbetsliv och arbetsmarknad med 30 deltagare. Gruppen delades upp i två där en grupp var enbart arabisktalande och den andra gruppen var flerspråkig. I takt med att behovet har förändrats, en del har gått ut i praktik eller anställning och många har flyttat från kommunen, har vi justerat arbetssätten under projektets gång.

Arbetet har byggt på kontinuerliga individavstämningar och stor flexibilitet i upplägg beroende på målgruppens behov. Insatser har utformats individuellt med kombination av:

- Orienteringskurser om arbetsliv och arbetsmarknad på modersmål/lätt svenska.
- Yrkessvenska inom bla. vård, bygg och service.
- Jobsökarkurser och digital kompetens.
- Praktikplatser inom framförallt kommunens äldreomsorg, men även på skola och förskola, skolkök samt inom textil, butik och bygg.
- Hälsogrupper i samverkan med Närhälsan.
- Föräldrakurser i samarbete med Västra Götalandsregionen

Resultat

Vi åtog oss att skriva in och arbeta med totalt 45 personer under projektets gång. Vi har när projektet nu är avslutat skrivit in och arbetat med 48 deltagare. Dock har vi hjälpt många fler än så att närma sig arbetsmarknaden. Av våra 48 deltagare har:

- 20 deltagare eller 41 % avslutat av privata skäl såsom flytt (16) eller föräldraledighet/sjukskrivning (4)
- 10 deltagare eller 20% avslutat till anställning.
- 8 deltagare eller 16% avslutat till fortsatta studier på SFI eller svenska som andraspråk (SAS grund), ofta i kombination med Arbetsförmedlingens onlinekurser.

- 7 deltagare eller 15% avslutat till fördjupade arbetsförberedande insatser hos AME/Arbetsprövningen eller Samhall.
- 1 deltagare avslutats pga. att projektet tog slut och då var personen ute i praktik
- 1 deltagare avslutats pga. yrkesutbildning
- 1 person avslutat pga. att den inte var TLM

Helhetslyftet hade som tidigare nämnts tre framskrivna projektmål för deltagarna samt för verksamheterna. I Lerum arbetade vi framförallt mot projektmål 2 och 3 men vi redovisar även resultat för mål 1 nedan då samtliga deltagare läst SFI parallellt med aktiviteterna inom Helhetslyftet. Dock var just ökade kunskaper i svenska språket inte huvudsyftet med våra insatser i Lerum.

Mål 1: ökade kunskaper i svenska språket

I Lerum har 21 deltagare eller 44% gått vidare (fått betyg) i en eller flera nivåer på SFI under projektets gång. Målet för hela projektet var att 80 % av språkdeltagarna skulle förbättra sina kunskaper i svenska enligt GERS eller SFI.

Mål 2: ökad anställningsbarhet där individuella förutsättningar matchar arbetsmarknadens behov

I Lerum uppger 35 deltagare eller 73% att de har fått en ökad tro på sina arbetsmöjligheter. Att jämföra med målet för hela projektet som var att 60% av deltagarna skulle uppleva att de ökat sina förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden.

Mål 3: utvecklade metoder, arbetssätt och samverkansformer för arbetet med integration.

I Lerum uppger 37 deltagare eller 77% att de upplevde att deltagande i projektet bidragit till deras integration. Målet för hela projektet var att 60 % av deltagarna anger att insatsen inom Helhetslyftet har varit till hjälp för deras integration.

Att måluppfyllelsen är så pass hög tror vi har att göra med att vi arbetade med en flexibel och individanpassad struktur där insatser snabbt kunde anpassas efter deltagarnas språknivå, hälsa och erfarenheter. Ett individanpassat stöd under lång tid med täta avstämningar och uppföljningar på praktikplats tex har varit viktigt. Tydlig samverkan mellan vuxenutbildningen, arbetsmarknadsenheten, enheten för mottagande och

integration, SFI och externa aktörer (som Arbetsförmedlingen och Studieförbundet Vuxenskolan) har också varit avgörande.

Vi har vidareutvecklat och till viss del även skapat nya arbetsmetoder, t ex:

- Yrkessvenskainsatser direkt på arbetsplatser – ett sätt att kombinera praktik och språkutveckling.
- Individuella avstämningar med flera aktörer runt varje deltagare för bättre helhetsbild.
- Vidareutveckling och ökad bemanning av vårt Kompetenscentrum Drop-in – öppen vägledning för alla kommuninvånare.

Andra förändringar i vårt arbete som är värda att nämnas är bland annat att:

- Samverkan har stärkts över sektorsgränser och mellan olika professioner.
- Vi har fått till tydligare rutiner för praktik- och arbetsprövning i samverkan med Arbetsförmedlingen och kommunens Arbetsprövningsenhet.
- Ökat fokus på att integrera arbetslivsperspektiv i SFI-undervisningen.
- Nya tankesätt kring målgruppen: Betydelsen av långsiktigt, individuellt anpassat stöd har lyfts fram som en central insikt.

Budgeten har i huvudsak räckt till planerade insatser, men det finns osäkerhet kring fortsatt finansiering av vissa framgångsrika inslag som t.ex. Drop-in verksamheten efter projektslut.

Beskæftigelses Indikator Projektet – BIP och SKAPA – Skattning Av Progression mot Arbete

BIP har genomsyrat vårt arbete och SKAPA har använts för att mäta indikatorerna. Arbetssättet, förhållningssättet och skattningsverktyget har använts av projektledare, praktiksamordnare, SFI-lärare och arbetsmarknadshandläggare. Det har integrerats i både undervisning och vid uppföljningssamtal med deltagarna.

SKAPA har använts vid:

- Start av insats: Deltagarna har skattat sin egen upplevelse av språklig nivå, delaktighet i samhället och framtidstro vad gäller arbete.
- Uppföljning/avslut: Skattningarna har följts upp för att mäta progression.

SKAPA har fungerat bra som samtalsunderlag både individuellt och i grupp. Framförallt när skattningarna gjordes och de fick diskutera i grupp. Resultaten har även gett oss i arbetsgruppen ett mätbart mått på progression över tid.

För vissa deltagare med låg läs- och skrivkunnighet har SKAPA-formulären varit svåra att förstå utan omfattande stöd. Detta har krävt extra tid och språkstöd för att genomföra skattningarna på ett meningsfullt sätt.

Samverkan

Samverkan är en viktig del i Helhetslyftet och har utvecklats på olika sätt inom projektet. I Lerum har vi samverkat med:

- Arbetsförmedlingen: För samordning kring praktik, introduktionsjobb och andra arbetsmarknadsinsatser. AF har också anvisat deltagare till projektet samt till Etableringskurs online.
- Studieförbundet Vuxenskolan: Start av aktivitets- och samtalsgrupp för målgruppen TLM med särskilda behov (t.ex. äldre med låg arbetsmarknadsanknytning).
- Närhälsan: Hälsoträffar och samtalsgrupper kring hälsosamma levnadsvanor samt fysisk aktivitet.
- De fyra övriga kommunerna som arbetat med förberedande jobbspår i projektet, men framförallt med Partille kommun: Delregionala träffar och erfarenhetsutbyte kring förberedande jobbspår.
- Kommunens äldreboenden: Praktikplatser, språkombudsutbildning och vårdsvenskakurser på plats.
- Västra Götalandsregionen: föräldraskapsstöd

Vi hade en redan existerande samverkan mellan Vuxenutbildningen, Arbetsmarknadsenheten och Enheten för mottagande och integration men i och med projektet blev den tätare och vi har haft dagligt och strategiskt samarbete kring deltagare, insatser och utveckling av arbetsmetoder.

Gemensamma mål har tydliggjorts genom regelbundna möten och individuella avstämningar kring varje deltagare. Kompetenscentrum Drop-in har även erbjudit en fysisk mötesplats där samverkande enheter mött deltagare gemensamt.

Projektledaren för Helhetslyftet i Lerum har haft det yttersta ansvaret för att säkerställa och samordna samverkan mellan de olika aktörerna. Samverkan mellan vuxenutbildningen och arbetsmarknadsenheten har formaliserats genom tätare avstämningar och gemensamma insatsplaner för deltagare.

Arbetsförmedlingen integrerades bättre i processerna via införandet av projektkod i deras system och tätare dialoger kring individer. Vi hade dock önskat en mer konsekvent samverkan med Arbetsförmedlingen under projektet. Trots förbättrad samverkan har närvaron i vissa möten varit låg pga. dels deras resursbrist, dels prioritering av nationella uppdrag (t.ex. mottagande av ukrainare).

Vi hade även önskat mer samverkan med privata arbetsgivare inom Lerums kommun när det gäller praktikplatser och även möjlighet till anställning.

Samarbetet mellan vuxenutbildningen och arbetsmarknadsenheten kommer att fortsätta inom ramen för Kompetenscentrum Drop-in.

Dialog pågår kring införande av ett gemensamt digitalt verktyg för att underlätta samverkan kring individer även efter projektets slut.

Berättelser från deltagare

Exempel på en lyckad matchning:

Naheda 60 kom till Sverige från Syrien för fyra år sedan. Innan dess levde hon i flera år i Libanon, där hon arbetade som sömmerska. När hon kom till Sverige ville hon gärna fortsätta inom samma yrke – och tack vare projektet Helhetslyftet blev det möjligt.

"Jag fick mycket information om arbetsmarknaden i Sverige, vilka rättigheter och skyldigheter man har som anställd, samt kunskap om Akassan och facket, berättar Naheda."

Hon fick också stöd med att skriva CV och personligt brev, att söka jobb och hitta praktik. Det ledde till en kortare praktikperiod som snabbt övergick i en heltidsanställning som industrisömmerska på företaget Dryboy i Göteborg.

"Jag trivs väldigt bra på jobbet och är så tacksam för all hjälp jag fick genom Helhetslyftet."

För Naheda har projektet betytt mycket mer än bara arbete:

"Jag känner mig stolt över mig själv. Jag har fått ett jobb, tagit ett svenskt körkort och fått en ny lägenhet i Göteborg. Det känns som att mitt liv har börjat om på nytt" säger hon med ett leende.

Exempel på lyckat samarbete med kommunen som arbetsgivare:

Marianne Trulsson, enhetschef inom måltidsservice i Lerum, har tagit emot två praktikanter från Helhetslyftet i sina kök, Mohamad och Nahia. Praktiken har för båda deltagarna övergått i anställning med hjälp av Arbetsförmedlingens anställningsstöd. Varje vecka har en SFI/yrkessvenskalärare från Lerums Vuxenutbildning kommit ut och tränat på plats med deltagarna. Det har gett gott resultat enligt Marianne:

"Det här arbetet har varit både givande, roligt och värdefullt. Praktiken har gett oss möjlighet att dela med oss av kunskap och erfarenheter, samtidigt som vi fått ta del av nya perspektiv. Det är inspirerande att se hur en praktikplats kan bidra till personlig utveckling och samtidigt stärka vår roll i att forma framtidens arbetskraft. Ett ömsesidigt utbyte som gynnar både individen, organisationen och samhället i stort."

Nahia 37 från Somalia hade mycket begränsad arbetslivserfarenhet från hemlandet men fick genom projektet en chans till praktik som sedan ledde till anställning i köket på Öxerydsskolan i Lerum.

“Det har förändrat mitt liv” säger Nahia.

TV: Nahia med kollegan Indira

TH: enhetschef Marianne Trulsson

Erfarenheter och implementering

I Lerums kommun kommer vi fortsätta använda våra nya arbetssätt, metoder, förhållningssätt och rutiner som gynnar inte bara tredjelandsmedborgare. T.ex.:

- Individanpassade insatser: Projektet har visat vikten av flexibilitet i insatsdesign där varje deltagare möts utifrån sin språknivå, bakgrund och arbetslivserfarenhet.
- Yrkessvenska på arbetsplatser: Både enskilt och i grupp. Eftersom vi har många som gör praktik eller fått anställning med stöd inom äldreården har vi kunnat ha grupper. I andra yrken såsom butiksbiträde eller skolkök har det varit individuella insatser.
- Öppen vägledning via Kompetenscentrum Drop-in: Drop-in har blivit ett lågtröskelerbjudande för invånare i behov av stöd i arbetslivs- och utbildningsfrågor, något som fortsätter även efter projektet.
- Tätare samverkan: Fasta forum för avstämning mellan vuxenutbildningen, arbetsmarknadsenheten, enheten för mottagande och integration och Arbetsförmedlingen har förbättrat helhetssynen kring deltagarna.

- BIP som förhållningssätt kommer fortsätta att genomsyra våra verksamheter.

Lärdomar och misstag:

- Att projektgruppen ibland underskattade komplexiteten hos målgruppen – vissa behöver betydligt längre och fler stödjande insatser än förväntat.
- Svårigheter att starta vissa grupper (exempelvis föräldragrupper) pga. för få deltagare visar vikten av noggrannare förankring och behovskartläggning i förväg.
- Överskattning av Arbetsförmedlingens möjlighet till deltagande i samverkansmöten.

I vårt fortsatta arbete kommer vi ta med:

- Fortsatt satsning på språkutveckling på arbetsplatser.
- Kompetenscentrum Drop-in som permanent verksamhet.
- Regelbundna gemensamma individavstämningar med andra aktörer.
- Implementering av digitalt verktyg för samverkansstöd.

För att kunna arbeta med ovanstående punkter behöver vi vissa organisatoriska och budgetmässiga förutsättningar:

- Personalresurser till Drop-in även efter projektslut.
- Finansiering av ett gemensamt digitalt verktyg.
- Tid och resurser för fortsatt kompetensutveckling kring språk- och arbetslivsintegrerande insatser.
- Fortsatt förankring och stöd från politisk och ledningsnivå för tvärsektorielt arbete.

Medskick till andra verksamheter:

- Flexibilitet är avgörande – insatser måste anpassas till varje individs unika bakgrund och förutsättningar.

- Starkt fokus på samverkan över sektorsgränser krävs för hållbara resultat.
- Arbeta långsiktigt – många i målgruppen behöver stöd under längre tid än ett projekt tillåter.
- Investera i språkutveckling på arbetsplatsen – det skapar värde för både deltagare och arbetsgivare.